

FORSVARSAKADEMIET

RESEARCH PAPER

Kina i Iran

Atomprogrammet og Beijings intelligente strategi

Af Magnus Hjortdal, forskningsmedarbejder,
Forsvarsakademiet

FORSVARSAKADEMIET

Forsvarsakademiet

RESEARCH PAPER

Kina i Iran

Atomprogrammet og Beijings intelligente strategi

Af Magnus Hjortdal, forskningsmedarbejder,
Forsvarsakademiet

Magnus Hjortdal var forskningsmedarbejder ved Institut for Strategi indtil februar 2011. Hans primære fokusområde var Kinas forhold til Vesten.

© Forsvarsakademiet

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er kun tilladt i overensstemmelse med aftaler mellem Forsvaret og Copy-Dan.

Enhver anden udnyttelse uden Forsvarsakademiets skriftlige samtykke er forbudt i følge gældende lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug ved anmeldelser

Forsvarsakademiet er Danmarks førende forskningsinstitution inden for militære studier. Vi forsker i et bredt felt af militære kerneområder såsom militære operationer, strategi, sikkerheds- og forsvarspolitik, militær ledelse, tværkulturel forståelse og militærhistorie. Akademiets fælles omdrejningspunkt er anvendt forskning i fremtidens konflikter.

Forsvarsakademiets forskning og forskningsbaserede uddannelser skal være med til at sikre, at dansk forsvar kan kæmpe og vinde i morgendagens konflikter. Men den omfattende viden på akademiet skal ikke alene stilles til rådighed for forsvaret. Gennem publikationer bidrager akademiet også til at informere og nuancere den offentlige debat om danske og internationale forsvars- og sikkerhedspolitiske forhold.

God fornøjelse ved læsning af Forsvarsakademiets publikationer!

København juni 2011

Forsvarsakademiet

Institut for Strategi

Svanemøllens Kaserne

Postboks 2521

2100 København Ø

Tlf.: 3915 1515

Fax: 3915 6172

Redaktør: Ole Kværnø, Institutchef

Layout: FAK

ISBN: 978-87-985437-9-4

Oplag: 100

Forsvarsakademiets forlag

Resumé

Dette research paper analyserer Kinas forhold til Iran med udgangspunkt i den aktuelle situation i forbindelse med det iranske atomprogram. Konkret undersøger paperet, hvilke primære interesser Kina har i Iran, for derved at nå til en forståelse af Kinas rolle i den aktuelle sag om atomprogrammet.

Formålet med paperet er at sætte læseren i stand til selv at vurdere mulighederne for det handlerum, Beijing har i forhold til Iran, og hvordan Vesten og herunder Danmark kan håndtere den aktuelle situation, idet det fra vestlig og dansk side tilstræbes at undgå, at Iran får atomvåben.

Kinas vigtigste interesser i Iran kan opdeles i tre områder:

- For det første er Kinas relationer til Iran baseret på økonomiske og energimæssige interesser. Analysen viser tydeligt, at det er et vigtigt aspekt for Kina at opnå adgang til energiressourcer fra og handel med Iran – men det har den afledte effekt, at hele det mellemøstlige marked åbner sig, da mange lande i regionen ønsker at balancere Irans magt.
- For det andet forsøger Kina at balancere USA's magt igennem forholdet til Iran. Det skal forstås på den måde, at Kina forsøger at sikre sin egen opstigning og i øvrigt er imod den unilaterale amerikanske politik i Mellemøsten.
- For det tredje spiller Kinas image en rolle i forholdet til Iran. På den ene side er Kinas forhold til Iran generelt skadeligt for Kinas image, men på den anden side har landet fået en del goodwill ved at gå med til den fjerde runde af sanktioner i juni 2010. Endelig kan Beijing opnå støtte fra lande i den tredje verden ved at gå imod Vestens Iranpolitik.

Tabel 1: Kinas strategi og afvejninger

Analyseobjekt	Fordele	Ulemper
Økonomiske og energimæssige interesser	<ul style="list-style-type: none"> • Mere energihandel med andre lande i Mellemøsten. • Mere energihandel med USA. • Stadig energihandel med Iran. • Nye markeder åbner sig i Mellemøsten pga. frygt for Iran. • Stadig handel med Iran. 	
Balancering af USA's magt	<ul style="list-style-type: none"> • Kina balancerer USA i Mellemøsten og fremmer multipolær verdensorden. • Holder USA beskæftiget og trætter supermagten. 	
Kinas internationale image	<ul style="list-style-type: none"> • Villighed til at finde løsninger og støtte til sanktioner fremmer Kinas image i Vesten. • Ved at undlade fuld støtte til Vestens Iranpolitik forbedres Kinas image i den tredje verden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hele situationen skader Kinas image i Vesten.

Generelt lader det til, at økonomiske og energimæssige faktorer betyder mere end Kinas image og balanceringen af USA's magt.

Paperets konklusioner om, hvilke interesser Kina har i Iran, giver et interessant samlet billede, som på sin vis kaster et helt nyt lys over Kinas engagement i Iran. Man skal se Kinas forhold til Iran i en større mellemøstlig sammenhæng: Kinas forhold til Iran handler i virkeligheden mere om Kinas forhold til Mellemøsten. Det er en intelligent kinesisk strategi i forhold til det potentielle problem, Irans atomprogram udgør, om end strategien næppe har været gennemtænkt fra starten, men i stedet er blevet formuleret undervejs.

Resultatet er en situation, hvor Kina opnår mange fordele, både økonomisk og på energiområdet. Samtidig balanceres USA's magt, ved at USA holdes beskæftiget og tvinges til at tære på sine ressourcer ved at skulle håndtere den iranske trussel. Og Kinas internationale image er blevet forbedret efter den fjerde runde af sanktioner, om end selve forholdet til Iran stadig giver ridser i lakken.

Derudover har Kina ikke givet afgørende indrømmelser i forhold til Iran. Kina er ikke ramt på sit økonomiske engagement i Iran, og energisektoren er ikke omfattet af sanktionerne.

Den kinesiske ledelse har dog stadig nogle udfordringer i forhold til at balancere alle sine hensyn for at opretholde de nuværende gevinster. Beijing må undgå at vælge side til fordel for nogen af parterne, hvilket vil kræve fine afvejninger i den fremtidige politik.

Det ændrer dog ikke ved, at Beijing har anlagt en yderst intelligent strategi, der giver maksimalt udbytte, og at USA og resten af Vesten ikke skal gøre sig forhåbninger om at få den kinesiske ledelse til at bakke op om en hård kurs over for Iran – heller ikke selvom Iran fortsætter sit atomprogram. Nationale interesser på energi- og økonomiområdet, samt ønsket om at balancere USA's magt, vil også fremover veje tungere end Kinas incitament til at forhindre Iran i at få atomvåben.

Indhold

Resumé.....	3
Indledning: Irans atomprogram og Kinas rolle	7
Struktur og fokus.....	7
Antagelser, afgrænsninger og kilder	8
Analyse: Kinas interesser i Iran.....	10
Sanktionerne og Beijings holdning	10
Kinas holdning til sanktioner generelt	10
Kinas støtte til sanktioner mod Iran.....	11
Ingen hurtig løsning.....	13
Økonomiske og energimæssige interesser	15
Økonomisk støtte til atomprogrammet	15
Energi i fokus	16
Iran som brik i en regional strategi	17
Kommercielle bånd	18
Opsummering	19
Balancering af USA's magt	20
Geostrategiske hensyn	20
Beijings dilemma	21
Opsummering	22
Kinas internationale image	22
Kinas ansvar	23
Opsummering	24
Konklusion.....	25
Kinas intelligente strategi og dens konsekvenser for Vesten.....	25
Litteratur	28

Indledning: Irans atomprogram og Kinas rolle¹

*The international community is serious about Iran facing consequences if it doesn't change its behavior.*²

BARACK OBAMA
USA'S PRÆSIDENT

*China can do nothing. We don't want to use our influence on Iran. It's not in our interest.*³

KINESISK FORSKER

Irans atomprogram er genstand for konstant debat. Mange eksperter og regeringer mener, at Iran forsøger at udvikle atomvåben, hvilket i høj grad vurderes at være skadeligt for vestlige interesser og generelt for den globale sikkerhed. Således ønsker Danmark også, at Iran ikke skaffer sig atomvåben.

I den danske regerings årlige sikkerhedspolitiske redegørelse, som Udenrigsministeriet har udfærdiget, står der: "Iran udgør en stor udfordring for regionen og globalt. Usikkerheden om landets nukleare program og regionale ambitioner skaber bekymring. Udvikler Iran en nuklear kapacitet, vil det ændre magtbalancen i regionen og kan føre til ønsker fra andre lande om at udvikle tilsvarende kapaciteter."⁴ Hermed signalerer Danmark, at det er i landets interesse at afholde Iran fra at udvikle atomvåben, da en sådan udvikling efter regeringens opfattelse vil destabilisere Mellemøsten og kan få globale implikationer.

Kina har ofte været nævnt som nøglen til at få skabt en holdbar løsning i forhold til Irans atomprogram. Mange iagttagere vurderer, at Kina har en stor indflydelse på Iran, idet landet har veludviklede kommercielle bånd til Teheran og overgik EU som Irans største handelspartner i 2009.⁵ Derudover beskrives Kinas forhold til Iran typisk som præget af det kinesiske behov for energiresourcer. Endelig er Kina en interessant aktør at undersøge, da landet bliver en stadig større politisk magtfaktor i disse år. Dette stiller krav til Kina om at påtage sig et større globalt ansvar, hvorved landet samtidig sandsynligvis vil kunne balancere USA's magt. Umiddelbart handler Kinas forhold til Iran altså om økonomi, energi, image og magtbalancen i forhold til USA.

Struktur og fokus

Dette paper vil fokusere på følgende overordnede spørgsmål:

- Hvilke interesser er afgørende for Kinas politik i forhold til Iran med udgangspunkt i den aktuelle situation i forbindelse med Irans atomprogram?

1) Forfatteren vil gerne takke Sigge Aaberg Kærn, Henrik Bliddal, Ali Alfoneh og Peter Viggo Jakobsen for støtte i forbindelse med udarbejdelsen af paperet. Paperets indhold er dog udelukkende forfatterens eget ansvar.

2) New York Times: 5. april 2010.

3) Anonym kilde 5, 2010.

4) Udenrigsministeriet 2010: 6.

5) Chu: 26. oktober 2010; Houndshell: 9. februar 2010.

For at kunne besvare det overordnede spørgsmål er det relevant at analysere tre områder, der ofte er blevet nævnt i analyser af Kinas forhold til Iran og i de interviews, forfatteren har foretaget, og som forfatteren vurderer, er de mest relevante at undersøge:⁶

- I hvor høj grad er økonomiske og energimæssige interesser en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?
- I hvor høj grad er en balancering af USA's magt en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?
- I hvor høj grad er Kinas internationale image en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?

For at besvare de i alt fire spørgsmål, hovedspørgsmålet og de tre underspørgsmål, indledes analysen med at se på baggrunden for Kinas holdning til sanktionerne mod Iran, der som bekendt relaterer sig til landets atomprogram. Dette medvirker til at sætte scenen for en analyse af Kinas interesser i Iran, som tager udgangspunkt i de tre underspørgsmål nævnt ovenfor, hvilket vil sige, at forholdet analyseres ud fra en økonomisk og energimæssig vinkel, en magtbalanceringsvinkel samt en imagevinkel. Denne analyse viser, at Kina har andre interesser på spil i Iran, end Vesten har. Til sidst kan der på baggrund af analysen af Kinas forhold til Iran og dets atomprogram opstilles en konklusion, hvor det overordnede spørgsmål besvares, og fundene kobles sammen for at påvise, at forholdet til Iran er en del af en overordnet kinesisk strategi i Mellemøsten.

Antagelser, afgrænsninger og kilder

Paperet samler forskellige synspunkter på en koncentreret og overskuelig måde, samtidig med at der kommer nye perspektiver på sagen, som særligt forfatterens interviews bidrager med.

For at opnå en fokuseret og brugbar analyse har det været nødvendigt at foretage en række afgrænsninger. For det første går paperet ikke ind i den konkrete debat om, hvor langt Iran er fremme med sit atomprogram. Det er ellers et emne, der ofte i medierne er genstand for stor diskussion og spekulation. For det andet analyserer paperet ikke de interne faktorer i Iran, såsom regimets stabilitet, om end et pludseligt skift i styret i Iran vil kunne få betydning for atomprogrammet og forholdet til Kina. For det tredje antages det, at Iran forsøger at anskaffe sig en nuklear kapacitet, hvilket er en udvikling, som Vesten fra politisk hold forsøger at stoppe. Derfor analyseres det ikke nærmere, hvor problematisk det vil være, hvis Iran får atomvåben.⁷

I medierne og i den akademiske debat fylder den økonomiske og energimæssige side af Kinas forhold til Iran meget. Det gør den også i dette paper, da det på baggrund af den samlede mængde data er vurderet, at det er den væsentligste faktor i forhold til emnet. Konkret er der derfor rent indholdsmæssigt afsat mere plads til at analysere de økonomiske og energimæssige interesser

6) Valget af disse områder er primært baseret på ICG: 2010, Swaine: 2010 og Shen: 2006. Derudover på forfatterens syv anonyme kilder og de forskellige avisanalyser fra 2010 af Jin. Anden litteratur og øvrige interviews har dog også medvirket til udvælgelsen af områder til videre analyse.

7) Ali Rahigh-Aghsan og Peter Viggo Jakobsen har foretaget en analyse af dette, hvor der gøres op med den fatalistiske retorik, som et Iran med atomvåben afstedkommer. De argumenterer for, at et atomvåbenbevæbnet Iran stadig kan afskrækkes, jf. Rahigh-Aghsan og Jakobsen 2010: 559-573.

og mindre plads til at analysere Kinas balancering af USA's magt og Kinas internationale image som resultat af de kinesisk-iranske relationer.

De tre underspørgsmål skal samlet set give et billede af Kinas interesser i Iran, og de bør anses som tre komplementære analyseområder. Spørgsmålene kan identificeres i forskellige teoretiske strømninger inden for studier af international politik: De to første spørgsmål – der ser på energimæssige og økonomiske interesser og magtbalancering – har en fremtrædende rolle i den realistiske skole inden for international politik, hvor de materielle kapaciteter anses for at være den primære faktor.⁸ Det tredje spørgsmål beskæftiger sig med en immateriel kapacitet, nemlig image. Dette er et vigtigt element i den konstruktivistiske skole inden for international politik.⁹

For at komme ned under overfladen af dette højaktuelle og strengt politiske emne har det været nødvendigt at foretage interviews, hvor personerne blev garanteret anonymitet. Interviewpersonerne omfatter såvel indflydelsesrige personer som personer, der besidder vigtig viden om emnet. Det drejer sig konkret om forskere, diplomater og embedsmænd, hvor nogle har – eller har haft – centrale positioner i Vesten eller Kina. Paperet refererer til syv forskellige unavngivne interviewpersoner, hvoraf hver enkelt person har fået tildelt et specifikt tal i fodnoterne. Det skal dog siges, at forfatteren i processen har foretaget omkring 20 interviews. Fremgangsmåden med garanteret anonymitet har været essentiel for at opnå den fornødne viden om emnet, men medfører samtidig, at resultaterne ikke kan efterprøves af andre. Til gengæld giver det at bevæge sig ud i et område, der ikke tidligere er skrevet om, mulighed for at bidrage med ny viden om emnet.

Paperet analyserer på baggrund af forskellige afvejninger Kinas forhold til Iran, primært på de tre udvalgte områder. Det er ikke muligt at måle de enkelte områders vigtighed eksakt, men det er i vid udstrækning muligt at sandsynliggøre vigtigheden af elementerne og deres betydning for Kinas forhold til Iran. Dette vil stå klart i løbet af analysekapitlet og i konklusionen.

Paperets sigte er at give et indtryk af Kinas interesser i Iran og den overordnede strategi. Derved kan den enkelte læser selv vurdere mulighederne for eksempelvis at påvirke Beijing til at støtte op om Vestens og dermed også Danmarks bestræbelser på at undgå et atomvåbenbevæbnet Iran.

8) Et vigtigt værk i den sammenhæng er Kenneth Waltz' *Theory of International Politics*, jf. Waltz 1979.

9) Alexander Wendt er en ofte nævnt repræsentant for denne retning, primært på baggrund af hans artikel "Anarchy is what States make of it: The Social Construction of Power Politics", jf. Wendt 1992. Endelig er der også tilgange, der kobler materiel kapacitet med en stats intention, som image må formodes at have betydning for. Dette kaldes "balance of threat", jf. Walt 1985.

Analyse: Kinas interesser i Iran

Med de indledende betragtninger på plads følger her en analyse af Kinas interesser i Iran, der skal ses i sammenhæng med det iranske atomprogram. For at kunne foretage denne analyse følger først et afsnit om Beijings holdning til de sanktioner, der er indført som reaktion på Irans atomprogram. Med denne grundlæggende viden er det muligt at gå videre med en mere dybdegående analyse af Kinas interesser i Iran. Som tidligere nævnt er interesserne opdelt i tre kategorier med hvert sit underspørgsmål til at strukturere analysen. Hvert af de tre spørgsmål besvares i en opsummerende betragtning i slutningen af hvert enkelt afsnit, mens den samlede konklusion – hvor alle fundene i analysen kobles sammen – følger i et separat kapitel umiddelbart efter selve analysen.

Sanktionerne og Beijings holdning

Beijing's delicate range of policy choices will be exhausted if Tehran refuses to be more flexible.¹⁰

SHEN DINGLI

PROFESSOR OG LEDER AF CENTER FOR AMERICAN STUDIES, FUDAN UNIVERSITY

The last thing Beijing wants is a prompt resolution of the Iranian nuclear issue.¹¹

STEPHEN WALT

PROFESSOR I INTERNATIONAL POLITIK, HARVARD UNIVERSITY

Kinas holdning til sanktioner generelt

Kinas generelle og officielle holdning til sanktioner er, at de ikke virker.¹² Der er flere grunde til denne holdning. For det første hænger det i høj grad sammen med, at Kina selv er offer for sanktioner som en konsekvens af håndteringen af urolighederne på Den Himmelske Freds Plads i 1989.¹³ For det andet er det Beijings holdning, at sanktioner har negative følger for civilbefolkningen (som f.eks. i Nordkorea)¹⁴. For det tredje mener Beijing, at trusler om økonomiske sanktioner eller trusler på andre områder er mere effektive end selve indførelsen af deciderede sanktioner.¹⁵ For det fjerde er sanktioner i strid med Kinas politik om ikke-indblanding i andre landes indre anliggender.¹⁶ For det femte anser Beijing det for dobbeltmoralsk, at Vesten accepterer, at lande

10) Shen 2006: 64.

11) Walt: 13. april 2010.

12) Dette kan virke en smule dobbeltmoralsk, eftersom Beijing i lang tid har anvendt sanktioner over for lande, der påtaler kinesiske brud på menneskerettighederne, eller som anerkender Taiwan.

13) ICG 2010: 11; anonym kilde 1, 2010; Brookings: 9. juli 2010. En tidligere amerikansk topdiplomat siger, at en ophævelse af sanktioner mod Kina måske vil få Beijing til at se helt anderledes på FN-sanktioner mod Iran, jf. anonym kilde 1, 2010.

14) Anonym kilde 4, 2010; anonym kilde 5, 2010; ICG 2010: 11. Dette argument bruges fra officielt kinesisk hold, selvom befolkningen i Kina dagligt er udsat for menneskerettighedskrænkelser.

15) ICG 2010: 11; anonym kilde 5, 2010. Det er dog oplagt, at man kan blive tvunget til at indføre sanktioner, hvis det potentielt sanktionerede land ikke retter ind efter en trussel om sanktioner. Ellers er troværdigheden i truslerne ikke til stede, næste gang man forsøger sig med trusler.

16) ICG 2010: 11; Hjortdal 2011: 16-19.

som Israel, Pakistan og Indien har anskaffet sig atomvåben.¹⁷ Endelig er Kinas forhold til FN-sanktioner præget af, at Beijing mener, at sanktioner til dato ikke har været effektive.¹⁸

Kinas støtte til sanktioner mod Iran

Alligevel var Kina med til at vedtage den fjerde runde af FN-sanktioner mod Iran i juni 2010, hvilket overraskede mange iagttagere. At det endte sådan, skyldtes bl.a., at Vesten anført af USA gav Beijing mange nye incitamenters til at støtte op om forslaget. Incitamenterne inkluderede bl.a. 1) en garanti for, at kinesiske firmaer ikke vil blive omfattet af opfølgende sanktioner (hvad enten det drejer sig om nye sanktioner fra USA, andre enkeltlande eller EU); 2) intenst lobbyarbejde fra Israel rettet mod Kina, hvor der særligt blev fokuseret på et muligt israelsk angreb på Iran; 3) Kinas ønske om at undgå diplomatisk isolation, da Rusland ville gå med til sanktioner; 4) en aftale med Saudi-Arabien om mere olie til gengæld for kinesisk støtte til sanktionerne; 5) Kinas irritation over Teherans manglende fleksibilitet i forhold til at udvise medgørlighed.¹⁹ Disse elementer vil løbende blive belyst nedenfor.

Vestlige diplomater vurderer, at ledelsen i Beijing er overbevist om, at sanktioner ikke virker, men at Beijing også ved, at et øget pres er nødvendigt i det iranske tilfælde. Det er i hvert fald, hvad kinesiske embedsmænd siger i private samtaler. Resultatet er derfor, at Kina gerne vil samarbejde på området. Kina ønsker et stabilt Mellemøsten uden et atomvåbenbevæbnet Iran, men Beijing kan ikke sige offentligt, at sanktioner er en god idé, da dette vil komplicere forholdet til Iran for meget.²⁰

I den statskontrollerede kinesiske presse vurderer man, at den fjerde runde af sanktioner er acceptabel, idet sanktionerne ikke er rettet mod det iranske folk, men mod Teherans forsøg på at udvikle atomvåben.²¹

Iran havde truet med hårde reaktioner, hvis den fjerde runde af sanktioner skulle blive vedtaget, men gjorde ikke alvor af truslerne. Teheran udtalte uden dog at nævne Kina og Rusland: "[We need to] re-examine relations with certain states". En unavngiven kilde er citeret for at sige, at "Iran has to move away from under the Russian and Chinese umbrella".²² Den iranske regerings officielle udlægning forklaring er dog stadig, at Storbritannien og USA var de to frontløbere med hensyn til at få sanktionerne vedtaget, og at Rusland og Kina ikke var initiativtagere.²³

17) Swaine 2010: 4; ICG 2010: 4; anonym kilde 4, 2010; anonym kilde 5, 2010. Fra kinesisk side fokuseres der meget på, at særligt Israels status som de facto-atommagt underminerer produktive løsningsforslag.

18) ICG 2010: 11. Kinas egen udvikling af atomvåben i 1960'erne resulterede f.eks. i sanktioner, som var rettet mod Kina selv, men som tydeligvis ikke havde den ønskede effekt, jf. anonym kilde 2, 2010.

19) Swaine 2010: 7-8; Pollack 2010: 42-43; ICG 2010: 1; Shen 2006: 64; anonym kilde 2, 2010; Times Online: 4. april 2010; Associated Press: 10. juni 2010.

20) Anonym kilde 3, 2010.

21) Chu: 26. oktober 2010.

22) Jane's Islamic Affairs Analyst: 1. juli 2010. Alligevel har Iran næppe noget alternativ til den støtte, der trods alt har været fra Kina og Rusland, hvilket medfører, at hårde reaktioner over for Kina og Rusland ikke vil være i Teherans interesse.

23) Jane's Islamic Affairs Analyst: 1. juli 2010. Denne officielle holdning kan muligvis hænge sammen med, at Iran har en vis opbakning fra den ikke-vestlige verden, hvilket man forsøger at bibeholde.

I forløbet op til sanktionerne skete der flere forsøg på at påvirke Kina, og Israel har spillet en yderst aktiv rolle bag linjerne.²⁴ Israel sendte sin mest erfarne militærstrateg, generalmajor Amir Eshel, til Kina for at overbevise Beijing om, at Israel har reelle planer om at bombe Iran, om nødvendigt. Et sådant scenarie ville være katastrofalt for Kina, da ustabiliteten i regionen så ville kunne nå samme niveau, som hvis Iran får atomvåben, og der starter et våbenkapløb i regionen.

Derudover sendte Israel chefen for den militære efterretningstjeneste (Aman), Amos Yadlin, til Beijing for at informere om Irans fremskridt på det nukleare område. Dette er et yderst sjældent skridt og må tolkes som et aktivt israelsk forsøg på at gøre en forskel. Desuden har Beijing sendt en general til Israel for at vurdere de israelske muligheder for luftangreb – et yderst bemærkelsesværdigt skridt fra kinesisk side, men også fra israelsk, da der tilsyneladende blev givet relativt fri adgang til at vurdere de israelske fly og andre elementer, der kan bruges i et eventuelt angreb på Iran.²⁵

Den iranske atomforhandler, Saeed Jalili, var i Beijing i april 2010 for at fremføre de iranske synspunkter. Efterfølgende udlagde han dialogen sådan, at Iran og Kina var enige om, at sanktioner ikke er effektive værktøjer, men kunne ikke svare på, hvorvidt Kina på dette tidspunkt ville bakke op om sanktioner mod Iran.²⁶ Det tyder på, at Iran var orienteret om Beijings beslutning om at acceptere sanktionerne.

De nærmere forhandlinger mellem Kina og andre nøglandele i FN's Sikkerhedsråd er ikke offentligt kendt, men ifølge flere kilder lader det til, at Beijing har stillet sig tilfreds med at støtte sanktioner, så længe det ikke rammer Kinas økonomiske bånd til Iran mærkbart.²⁷

Ifølge den kinesiske kommentator Chen Weihua er det et stort problem, at alle aktører, der presser på for at få vedtaget skrappe sanktioner mod Iran handler imod bedre vidende: "[Everyone] know too well that sanctions will not work – not in the past, not now, and not in the future".²⁸

Derudover mener Chen, at målrettede, såkaldt smarte sanktioner også har en yderst tvivlsom virkning. Dette skal sammenholdes med, at han mener, at sanktioner får spændinger til at eskalere og øger fjendtligheden, og at Vesten og specifikt USA's mål er et iransk regimeskifte (hvilket ikke nødvendigvis er Beijings mål).²⁹ I en sådan proces får pres udefra ifølge Chen ofte befolkninger til at slutte op om deres ledere i en form for national stolthed, hvilket de, der er opvokset i den udviklede del af verden, aldrig vil kunne forstå fuldt ud.³⁰ Hans konklusion er derfor, at sanktioner mod Iran kun vil styrke incitamentet til at udvikle atomprogrammet. Denne holdning må formo-

24) Associated Press: 10. juni 2010; Pollack 2010: 42.

25) Times Online: 4. april 2010.

26) Times Online: 4. april 2010.

27) Associated Press: 10. juni 2010; anonym kilde 2, 2010.

28) Chen: 12. april 2010. Citatet indrammer et generelt problem med sanktioner, som nok skyldes, at det politisk set er et "billigt" middel at benytte.

29) Chen: 12. april 2010. Derudover vil en iransk forståelse af, at USA ønsker et regimeskifte, skabe større incitament for at opnå en nuklear kapacitet, jf. Jakobsen: 2007, 246.

30) Chen: 12. april 2010.

des at have en vis støtte i ledelsen i Beijing, eftersom indlægget af Chen Weihua er bragt på en fremtrædende plads i den store statskontrollede avis China Daily.

Ingen hurtig løsning

Beijing har anlagt en tosporet strategi i håndteringen af internationale kriser, hvor diplomatiske forhandlinger følges ad sammen med sanktioner. For lige så vel som den kinesiske ledelse ikke på nogen måde vurderer, at et Iran med atomvåben er ønskeligt, så er den generelle kinesiske holdning klar: "Diplomacy and more diplomacy is clearly a smarter way than 'smart sanctions' to achieve that goal".³¹

Beijing ønsker dog ikke, at Iran falder sammen, eller at der udbryder krig. Derfor er der meget, der tyder på, at Beijing ønsker økonomiske sanktioner mod Iran, men kun i begrænset omfang og i en langstrakt proces, så selve Iranproblemet ikke løses.³² Blandt kinesiske forskere i poli-cymiljøet er det holdningen, at "sanctions may be necessary if Iran doesn't keep the common rules".³³ Altså ja til sanktioner, men ingen travlhed med at opnå en hurtig løsning på problemet. Den reelle historie bag Kinas støtte til sanktioner er en anden end avisoverskrifternes. En amerikansk iagttagelse vurderer, at det er så simpelt, at hvis Kina endelig støtter sanktioner – hvilket Kina jo kom til – så er det, fordi de reelt ikke virker.³⁴ Dette hænger fint sammen med kinesiske analyser. Den indflydelsesrige kinesiske forsker Shi Yinhong³⁵ rammer sandsynligvis hovedet på sømmet, når han siger, at "China will do its utmost to find a balance [...] dilute it [sanctions], to make it limited, rather than veto it".³⁶

Et eksempel på dette er, at sanktionerne ikke rammer Revolutionsgarden, der er en af de helt centrale aktører i atomprogrammet, særligt hårdt. Det skyldes, at Revolutionsgarden er dybt involveret i den iranske økonomi, herunder i energisektoren – og energisektoren er ikke omfattet af sanktionerne.³⁷ Dette er paradoksalt, eftersom USA netop har forsøgt at målrette sine egne økonomiske sanktioner mod Revolutionsgarden.³⁸

Den anerkendte og uafhængige organisation International Crisis Group vurderer Kinas støtte til sanktioner som værende vital, men også svær at opnå.³⁹ Beijing holder stadig først og fremmest på en diplomatisk løsning.⁴⁰ Kinas udenrigsministerium udtaler: "We believe sanctions

31) Chen: 12. april 2010.

32) Walt: 13. april 2010.

33) Anonym kilde 2, 2010.

34) Walt: 13. april 2010. Holdningen blandt vestlige Iraneksperter er også, at sanktionerne ikke virker, da de ikke rammer en af atomprogrammets væsentligste økonomiske bidragydere, nemlig Revolutionsgardens firmaer, jf. Alfoneh: 16. juli 2010.

35) Shi Yinhong er professor i international politik og leder af Center for Amerikanske Studier, Renmin University i Beijing.

36) Citeret fra Lin 2009.

37) Anonym kilde 3, 2010; Alfoneh 2010: 5.

38) Wall Street Journal: 21. december 2010. De seneste unilaterale amerikanske sanktioner blev vedtaget i december 2010.

39) ICG 2010: 1.

40) Chen: 12. april 2010.

and exerting pressure are not the way to solve problems, and are not conducive for the current diplomatic efforts on the Iranian nuclear issue".⁴¹ Alligevel hørte man i slutningen af 2010, at Beijing gerne ser alle midler brugt for at finde en løsning på problemet.⁴² Den forsøgte aftale med Tyrkiet og Brasilien kaldet "nuclear swap deal" – hvor Iran ville få lavt beriget uran til gengæld for højt beriget – var ifølge Beijing en god mulighed for at opnå ekstra tid til forhandling.⁴³ Ikke desto mindre vil Beijing støtte sanktioner, hvis Rusland går forrest, for Beijing ønsker ikke at gå imod et enigt Sikkerhedsråd og blive diplomatisk isoleret.⁴⁴ "If sanctions are accepted by others, then China will keep the rules."⁴⁵

I gennem de seneste år har Kina støttet sanktioner et par gange, fordi 1) Iran indiskutabelt havde forbrudt sig mod sine aftaler med Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA) og FN (2006-2008); 2) det ville skade Kinas forhold til USA ikke at støtte sanktioner – George W. Bush kom personligt med en appel; 3) det lykkedes Kina at svække, forsinke og ændre sanktionerne.⁴⁶

I forbindelse med den fjerde sanktionsrunde nævnes det i medierne, at "Beijing extracted a significant price for its support".⁴⁷ Ifølge Time Magazine vil unilaterale sanktioner, som USA og europæiske lande vedtager på egen hånd, ikke ramme kinesiske selskaber.⁴⁸ Og det er netop disse opfølgende sanktioner, som af mange eksperter anses for at være vigtigst, hvis Irans adfærd skal påvirkes for alvor, da FN-sanktionerne er for begrænsede. At det foregår på denne måde, hænger sammen med, at Kina som nævnt generelt er imod sanktioner og derudover – ifølge en amerikansk ekspert – helt sikkert ikke vil støtte sanktioner, der skader Kinas økonomiske interesser.⁴⁹

Og en uformel bilateral aftale mellem USA og Kina er sandsynlig: En kinesisk forsker bekræfter med et lumsk "maybe it is true", at USA accepterer Kinas holdning til kun at støtte sanktioner, i den udstrækning det ikke rammer kinesiske økonomiske interesser. Og åbner yderligere op bagefter ved at sige: "It is very likely".⁵⁰

For at opsummere mener Beijing generelt, at der altid skal køres diplomatisk ad FN-sporet i løsningen af atomvåbenspørgsmål, der udgør et fælles problem. Unilaterale aktioner anses ikke for acceptable. Kinas officielle holdning til Iranspørgsmålet har været at finde langsigtede løsninger

41) Simpson Jr. 2010: 63-72.

42) En kinesisk forsker siger, at alle værktøjer skal på bordet. Både militære, økonomiske, diplomatiske og politiske, jf. anonym kilde 4, 2010.

43) ICG 2010: 1, 3; anonym kilde 4, 2010; Jin: 22. maj 2010.

44) Pollack 2010: 42-43; ICG 2010: 1; anonym kilde 2, 2010; Swaine 2010: 7-8. Dette understøttes af mange interviews, men spørgsmålet er, hvor langt man kan få Beijing til at gå. Der findes åbenlyst grænser for, hvor langt Beijing vil gå, selvom Rusland er på Vestens side.

45) Anonym kilde 2, 2010.

46) ICG 2010: 12

47) Time Magazine: 26. maj 2010.

48) Time Magazine: 26. maj 2010.

49) Swaine 2010: 7

50) Anonym kilde 2, 2010.

ad diplomatisk vej, og det er stadig den officielle retorik i Beijing.⁵¹ Men da Beijing ikke ønsker et atomvåbenbevæbnet Iran, accepterer Kina undertiden sanktioner.⁵²

Denne gennemgang af Kinas holdning til sanktioner mod Iran vil danne grundlag for den videre analyse af Kinas interesser i Iran.

Økonomiske og energimæssige interesser

*China is against Iran acquiring nuclear weapons; meanwhile, China has to secure its strategic interests in Iran.*⁵³

LEDER I GLOBAL TIMES

Spørgsmålet i indledningen var:

- *I hvor høj grad er økonomiske og energimæssige interesser en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?*

Der er et enormt kinesisk pres på de globale ressourcer, da Kina fremtidigt vil få et øget behov for import af energiressourcer. Stort set alle globale energiselskaber er statsejede eller har statslige forbindelser, hvilket sammenholdt med Kinas sene ankomst på markedet som olieimportør, er en udfordring at håndtere for Beijing. Nogle iagttagere mener, at USA ligefrem forsøger at holde Kina væk fra energimarkedet i stabile områder.⁵⁴ Dette medfører, at Kina ser sig nødsaget til at handle med tvivlsomme regimer som Iran og afrikanske lande som Sudan, DR Congo og Zimbabwe.⁵⁵

Derudover er Irans olie og gas relativt billig, hvilket har en vis betydning for Kina, der derfor forsøger at bevare de gode relationer til Teheran for at minimere sine kvaler i forhold til energiforsyningen.⁵⁶

Økonomisk støtte til atomprogrammet

En central spiller i Irans atomprogram er Revolutionsgarden, der også er kraftigt involveret i den iranske energisektor, som ikke er omfattet af officielle sanktioner.⁵⁷ Derudover er Revolutionsgarden involveret i andre handelsmæssige sektorer, hvor kinesiske firmaer opererer i stor stil.⁵⁸ Dermed støtter Kina indirekte det iranske atomprogram økonomisk.⁵⁹

51) Liu 2010: 163-164.

52) Beijing er da heller ikke kommet op med nogen reelle løsningsforslag i forbindelse med det iranske atomprogram.

53) Global Times: 13. august 2010.

54) Swaine 2010: 2.

55) Anonym kilde 1, 2010; Swaine 2010: 2.

56) Chu: 26. oktober 2010.

57) Alfoneh 2010: 2-3. Det er dog lykkedes USA at presse vestlige firmaer og investorer ud, og vestlige firmaer er bl.a. ophørt med at sælge benzin til Iran. Dette overlader markedet til Kina, jf. Pollack 2010: 42-43; LeVine: 24. maj 2010.

58) ICG 2010: 16.

59) Det bør dog nævnes, at Japan og Sydkorea importerer energi i omtrent samme skala som Kina og derved potentielt også kan komme til at støtte Revolutionsgarden økonomisk.

En talsmand for Kinas udenrigsministerium udtaler: "China's trade with Iran is normal business exchange, which will not harm the interests of other countries and the international community". Fra amerikanske kongresmedlemmer lyder det dog, at Kinas statsejede selskabers investeringer i Irans energisektor finansierer Irans nukleare planer.⁶⁰

En kinesisk forsker, Tian Wenlin⁶¹, siger, at "Iran is an important economic and trade partner of China", og at alt samkvem mellem de to lande er i overensstemmelse med international ret og ikke bør kritiseres af tredjepart.⁶² Denne holdning er et eksempel på typisk kinesisk retorik, der understreger, at Kina ikke kan kritiseres, eftersom landet ikke gør noget "ulovligt". Spørgsmålet er dog, om det er en gyldig argumentation i en verden, hvor Kina bliver mere magtfuld og forventes at påtage sig et øget globalt ansvar.

Energi i fokus

Kinas olieimport vil stige i de næste 20-30 år, hvilket sætter øget fokus på Kinas energisikkerhed.⁶³ Kina får omkring 11 procent af sin energi fra Iran, men denne andel vil sandsynligvis øges med tiden.⁶⁴ En indflydelsesrig kinesisk forsker siger, at "Iran's oil is increasingly important for China".⁶⁵

Hele denne udvikling er et resultat af, at Beijing er meget opmærksom på ressourceknaphed og ruster sig til fremtiden. Det er et fundamentalt behov for Beijing, da energimangel i Kina vil kunne skabe ustabilitet i landet og potentielt vælte styret. Der er derfor en klar kobling til national sikkerhed, hvilket er vigtigt at have for øje, når Kinas reaktioner til omverdenens krav – og særligt Vestens forventninger – analyseres.

Denne situation medfører en nødvendig og stigende energiimport. Kinesiske firmaer opkøber oliefelter og -selskaber rundt om i verden. Særligt Kinas nationale olieselskaber er aktive i denne proces, og regeringen har en naturlig interesse i dette. Bl.a. indgik det statsejede selskab Sinopec i 2007 en aftale med Iran. For to mia. dollars blev Sinopec den største aktionær i udviklingen af Irans Yadavaran-oliefelt, der skal kunne levere olie og gas til Kina i 25 år – og Kina ser et lignende udviklingspotentiale andre steder i Iran.⁶⁶ Irans interesse i Kina består i, at Iran mangler teknologi til at udvikle sin olieindustri. Her er Kina villig til at investere.⁶⁷

En udbredt holdning er, at energi er det ultimativt vigtigste element i Kinas forhold til Iran. Mindre kendt er det dog, at lederne af de kinesiske statsejede olieselskaber har ministerrang og er en

60) AFP: 4. august 2010.

61) Tian arbejder for tænketanken forkortet CICIR, der er underlagt det kinesiske Ministry of State Security, som er Kinas primære udenrigsefterretningstjeneste. Erfaringen taler for, at Tians udtalelser har en vis tyngde.

62) Lin 2009: 6.

63) IEA 2010: 446. Stigende energiimport er nødvendig, selvom Kina i øjeblikket satser meget på grøn energi.

64) Swaine 2010: 4; LeVine: 24. maj 2010; ICG 2010: 5. Derudover har Kina erstattet Europa som største leverandør af benzin til Iran.

65) Anonym kilde 4, 2010.

66) ICG 2010: 5.

67) Simpson Jr. 2010: 63-72.

betragtelig hjemlig politisk lobbygruppe.⁶⁸ Der er derfor på det seneste opstået en vis debat om, hvorvidt Beijing overhovedet er i stand til at kontrollere de store og magtfulde kinesiske statsejede olieselskaber.⁶⁹

Iran som brik i en regional strategi

Energisamarbejde er en faktor i det kinesisk-iranske forhold, men er langt fra hele historien. Kina anser Iran som en vigtig energipartner, men ser hele regionen som meget vigtigere. Kina gør sig interessant, og andre lande i regionen, der føler sig truet af det iranske atomprogram, må reagere på Kinas handel med Iran og dermed tilbyde Kina nye handels- og energiaftaler.⁷⁰

Kina importerer meget energi, men kunne i 2009 dække ca. 70 procent af sit energibehov fra indenlandske kilder. Derfor er Iran ikke energimæssigt afgørende, men det er Den Persiske Golf.⁷¹ I den forbindelse er det værd at bemærke, at Kinas forhold til Saudi-Arabien er blevet væsentligt tættere i de senere år. Og i slutningen af 2009 gik Kina over til at importere mere olie fra Saudi-Arabien end USA.⁷² Et godt forhold til Saudi-Arabien er derfor i stigende grad vigtigt for Kina for at opnå energisikkerhed, men Iran kan være en hæmmende faktor i dette spil, da forholdet mellem Iran og Saudi-Arabien er meget belastet.⁷³

Det har været på tale, at Saudi-Arabien ville dække Kinas energiimport fra Iran, hvis Kina til gengæld ville trække sin støtte til Teheran. Denne aftale lykkedes det dog ikke at realisere, da Beijing havde nogle tekniske indvendinger. I virkeligheden handlede det dog mere om, at USA i realiteten ville have kontrol over olieflowet til Kina ved en sådan aftale, og at oliefelterne og Kinas investeringer i Iran er relativt store og vil vokse.⁷⁴ Den såkaldte "Saudi-deal" var altså ikke nok til at få Kina til at bryde helt med Iran. Ikke desto mindre er der indgået energiaftaler mellem Kina og De Forenede Arabiske Emirater, Irak, Kuwait og Saudi-Arabien i 2009 og 2010 med substantielle kinesiske andele.⁷⁵ Der har tidligere været kinesiske forsøg på at komme ind på det amerikanske energimarked, men det kinesiske selskab CNOOC fik ikke lov til at købe amerikanske Unocal i 2005 af hensyn til USA's nationale sikkerhed.⁷⁶ Men i den nuværende situation er det lykkedes CNOOC at købe sig ind på det amerikanske energimarked, samtidig med at Kina har udbygget sine energileverancer fra Iran – dog leverer Saudi-Arabien stadig klart mest energi til Kina.⁷⁷ Kina

68) Brookings: 9. juli 2010; Jakobson og Knox 2010: 24-28.

69) Dette på trods af, at der naturligt er en fælles interesse i at skaffe energi til Kina, som både regeringen, militæret (især flåden) og olieselskaberne deler, jf. Jakobson og Knox 2010: 26.

70) Jin: 19. april 2010; Rahigh-Aghsan og Jakobsen 2010: 569-570.

71) Lin 2009.

72) Zambelis 2010a: 4.

73) Zambelis 2010a: 5.

74) Anonym kilde 4, 2010.

75) ICG 2010: 14.

76) Information: 9. november 2010. Det handlede sandsynligvis om, at USA havde energimæssige skruller ved salget, om end den officielle begrundelse var, at et statsejet kinesisk firma ville være tæt på anlæg af vigtig national strategisk betydning.

77) Reuters: 11. oktober 2010; ICG 2010: 5. Konkret købte CNOOC sig i oktober 2010 ind i det amerikanske Chesapeake Energy for ca. 2 mia. dollars.

har med andre ord fået mere ud af det både i Iran, i Mellemøsten og i forhold til USA, hvad angår det energimæssige aspekt. I dette lys fremstår Kina som den store vinder.

Kinas behov for energi medfører, at Kina forsøger at engagere sig bredt i Mellemøsten og Den Persiske Golf.⁷⁸ Det drejer sig ikke kun om Iran, når Kinas energi skal skaffes. Det tætte forhold mellem Iran og Kina, der ikke er velset i regionen, har fået Golfstaterne til at blive opmærksomme på Kinas situation og derfor tilbyde Kina flere muligheder og aftaler, som kan afholde Iran fra at blive en atommagt.⁷⁹

Nogle analyser peger på, at Kina agerer i modstrid med sine interesser, når landet ikke lægger et hårdere pres på Iran. Det kan få USA til at revurdere sit syn på Kina i visse sammenhænge. Kina er yderst afhængig af USA's opretholdelse af frie forsyningslinjer. I den optik er det værste, der kan ske, at Kina selv må bruge mange kræfter på at beskytte sine forsyningslinjer som følge af en eventuel konflikt med USA.⁸⁰ En opgave, Kina på nuværende tidspunkt vil have svært ved at løfte.

Det er derfor logisk, at Kina giver udtryk for bekymring over USA's problemer med Iran. Holdningen bundet primært i, at USA derved kan destabilisere muligheden for transport af Kinas olieimport fra hele Mellemøsten.⁸¹

En lidt overset pointe i det store billede er, at Kina for øjeblikket importerer mindre olie fra Iran end både Japan og Sydkorea.⁸² Det tolker en kinesisk ekspert sådan, at Kina ikke kan siges at balancere den amerikanske tilstedeværelse i Mellemøsten,⁸³ mens en amerikansk kilde siger, at man ikke må undervurdere den erfaring, Kina opnår, med olieudvindingsprojekter i Iran.⁸⁴ Det er dog værd at overveje, om sanktioner mod Irans energisektor overhovedet er mulige, når også de amerikanske allierede Sydkorea og Japan er så kraftigt engageret i Irans olieeksport. Heri fremstår et klart dilemma for USA.

Kommercielle bånd

Kinas økonomiske imperativ (for at sikre ledelsens tag i magten) og målet om at blive den næste supermagt spiller en rolle i forhold til landets adfærd i Iranspørgsmålet.⁸⁵ Hjemlig økonomisk

78) Særligt Kinas relationer til det såkaldte Gulf Cooperation Council, hvor mange oliestater er repræsenteret, vokser hurtigt. Det er her, Kina gerne vil ind, så landet kan få energiforsyninger og handel til at glide lettere, jf. Xinhua: 8. november 2010.

79) Zambelis 2010b: 12-15.

80) Alterman 2009. En given konflikt mellem Kina og USA, der vil medføre dette, vil med al sandsynlighed tage udgangspunkt i en konflikt omkring Taiwans uafhængighed.

81) Zambelis 2010a: 5.

82) Som tidligere nævnt skal det anføres, at Kina er Irans største handelspartner, mens Sydkorea og Japan har en noget mindre handel med Iran.

83) Anonym kilde 5, 2010.

84) Anonym kilde 3, 2010.

85) Simpson Jr. 2010: 63-72.

udvikling er og vil – i nogen tid endnu – forblive Beijings vigtigste element i forholdet til Mellemøsten.⁸⁶

Den økonomiske side af det iransk-kinesiske forhold er veludviklet. Økonomisk vækst er afgørende for opretholdelsen af styret i Beijing, og energiforsyninger er afgørende for økonomisk vækst. Derfor er Iran af betydning.⁸⁷ Kina blev Irans største handelspartner i 2009 og overgik dermed EU.⁸⁸ Analyser viser, at Kina har profiteret enormt af det økonomiske vakuum, der er skabt af de vestlige sanktioner.⁸⁹ Som i Afrika er kinesiske statsejede firmaer trådt ind på markedet, hvor vestlige er gået ud.⁹⁰ Kinesiske firmaer er kraftigt involveret i forskellige sektorer i Iran, lige fra energi til veje, havne, lufthavne, dæmninger og stålfabrikker.⁹¹ Generelt er der investeret en del penge i Iran fra kinesisk side.

Vestlige diplomater vurderer dog, at handelen med Iran ikke er så stor, set fra Kinas vinkel, samt at det trækker ned, at Iran generelt ikke er et behageligt handelsmarked, men i stedet bærer præg af stor usikkerhed for investorer.⁹²

Kinas øgede handel med Iran har medført, at Kina nu har mulighed for at påvirke Iran mere end førhen. På den anden side er atomprogrammet en vital iransk interesse, så Kina kan sætte sine energimæssige og økonomiske interesser på spil ved at følge den internationale pressionsgruppe.⁹³

Grundlæggende forhindrede Kina sanktionerne fra juni 2010 i at blive alt for effektive på grund af sine økonomiske og energimæssige interesser. Beijing havde held til at udvande sanktionerne og ad den vej sikre, at Iran kunne klare sig, samtidig med at Kinas interesser ikke led overlast.⁹⁴

Opsummering

Underspørgsmålet for denne del af analysen lød: *I hvor høj grad er økonomiske og energimæssige interesser en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?* Med baggrund i ovenstående analyse er svaret, at Kina i meget høj grad har energimæssige og økonomiske interesser på spil i forholdet. Et vigtigt fund er dog, at Iran kan ses som en brik i Kinas større Mellemøstpolitik.

86) Jin: 19. april 2010.

87) ICG 2010: 5.

88) Chu: 26. oktober 2010; Houndshell: 9. februar 2010.

89) ICG 2010: 5.

90) Alterman 2009.

91) Chang 2008; Swaine 2010: 5.

92) Anonym kilde 3, 2010.

93) Shen 2006: 60.

94) LeVine: 24. maj 2010; Simpson Jr. 2010: 63-72.

Balancering af USA's magt

*The US is learning the limitations of its policies and hearing more from China.*⁹⁵

LEDER I GLOBAL TIMES

Spørgsmålet i indledningen var:

- *I hvor høj grad er en balancering af USA's magt en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?*

Ud over de økonomiske og energimæssige aspekter er Kinas forhold til USA en vigtig faktor i Kinas forhold til Iran. Beijing er opmærksom på, at USA prioriterer det højt at afholde Iran fra at udvikle atomvåben, hvorfor USA bruger en del energi på Iransagen.

Kinas kommercielle og energimæssige bånd til Iran tjener kinesiske kerneinteresser, men samtidig kan et tættere forhold til Iran skade forholdet til USA, der er en anden central faktor for Kinas fremdrift.⁹⁶ Irans atomprogram må kort sagt ses inden for rammerne af Kinas og USA's forhold.⁹⁷

Kina har sammen med Rusland et fælles mål i at forfølge økonomiske egeninteresser og reducere amerikansk indflydelse i en form for ny geostrategisk akse.⁹⁸ Den udvikling ser amerikanske forskere yderst kritisk på: "Both Russia and China have consistently supported Tehran by their aggressive, opportunist – and shortsighted – policies, and both are in large measure responsible for the threat that the Iranian government poses to the world today."⁹⁹

Geostrategiske hensyn

At Kina handler på den måde, kan hænge sammen med landets geostrategiske interesser. Kina må have et godt forhold til alle større magter i Mellemøsten for at balancere USA's magt, men samtidig må Kina som opstigende stormagt selv have større indflydelse i regionen.¹⁰⁰ Derudover anses Iran af Beijing for at være en voksende magtfaktor i Mellemøsten med betragtelig politisk indflydelse og mulighed for at påvirke fremtidens Mellemøsten, en region, som vil være af stigende vigtighed for Kina. Desuden fremstår Iran som en markant modvægt til USA's indflydelse i Mellemøsten, der kan holde USA's unilaterale politiske tendenser i ro i visse sammenhænge.¹⁰¹

Den kinesiske ledelse vil dog ikke ses som den direkte udfordrer, der underminerer USA's interesser, hvilket er blevet sværere for Beijing at undgå, da USA har gjort det klart, at det er en amerikansk

95) Global Times: 13. august 2010.

96) Shen 2006: 58.

97) Shen 2006: 63.

98) Rusland blev dog overtalt til at støtte den fjerde runde af sanktioner og pressede dermed Kina med ind, så mere etableret er denne akse ikke.

99) Simpson Jr. 2010: 63-72.

100) Swaine 2010: 2; Simpson Jr. 2010: 63-72; Lin 2009: 5-8.

101) Swaine 2010: 2; ICG 2010: 8-9.

kerneinteresse at forhindre, at Iran får atomvåben.¹⁰² Derudover kan Kinas handlinger ses som et kinesisk forsøg på at trække USA, eftersom Beijing stræber efter et opgør med USA's magtmæssige enegang.¹⁰³ Hvis Beijing tænker i disse baner, vil gevinsterne ved forholdet til Iran klart overstige de omkostninger, som USA på nuværende tidspunkt kan pålægge Kina. Endelig har Beijing en interesse i at lade Iranproblemet fortsætte som et led i Kinas langsigtede opstigningsstrategi. Situationen får USA til at bruge masser af energi og dollars på at håndtere problemet (som i Irak og Afghanistan), hvilket vil fjerne amerikansk fokus fra Kinas fremmarch i Asien.¹⁰⁴

Beijings støtte til Iran kan anskues ud fra tankegangen "mine fjenders fjende er min ven", idet Kina som nævnt balancerer amerikansk indflydelse i regionen, men også medvirker til at udvide Kinas globale indflydelse.¹⁰⁵ Endvidere betragter Kina som den ledende magt i den uudviklede verden Iran som en naturlig partner.¹⁰⁶ Men derudover er Golfregionen også interesseret i et godt forhold til den nye stormagt Kina som et led i den globale udvikling med USA's relativt mindskede magt (samtidig med at der regionalt breder sig en vis skepsis og bekymring over Irans intentioner).¹⁰⁷ Her kan Beijing muligvis forhandle med Teheran på Golfstaternes vegne, hvis det skulle blive nødvendigt.¹⁰⁸ Endelig kan Kina selv benytte forholdet til Iran til at opnå øget indflydelse i forhold til Irans rivaler: USA, Israel og Saudi-Arabien.¹⁰⁹

Beijings dilemma

Kinesiske røster anfører, at landet har haft venskabelige bånd til Iran og Nordkorea i lang tid, og at det derfor ganske enkelt ikke er muligt at følge vestlige standarder i disse sager. Derudover er regimeskift – som en kinesisk ekspert mener, USA er ude på – og militære angreb ikke løsningen set fra Beijing.¹¹⁰ Ikke desto mindre forsøger USA til stadighed rent retorisk at lægge et pres på Kina. I april 2010 udtalte Obama offentligt, at han har forsøgt at overbevise Hu Jintao om alvoren bag Irans atomprogram. Obama opsummerede det således: "Words have to mean something. There have to be some consequences."¹¹¹

Obama har anlagt en stadig hårdere linje over for Iran, hvilket sætter Kinas Iranpolitik under pres.¹¹² Det sætter kineserne i en svær situation, da Kinas forhold til USA i sidste ende ikke må sættes på spil på grund af relationerne til Teheran.¹¹³

Det er ikke desto mindre et faktum, at Kinas diplomatiske, økonomiske og sikkerhedsmæssige interesser i Mellemøsten udvides som en pendant til Kinas øgede energibehov og internationale

102) Swaine 2010: 3.

103) Swaine 2010: 4.

104) Walt: 13. april 2010.

105) Chang 2008; Swaine 2010: 2.

106) Swaine 2010: 2.

107) Rahigh-Aghsan og Jakobsen 2010: 569-570.

108) Zambelis 2010b: 15.

109) Swaine 2010: 2.

110) Hachigan og Peng 2010: 84.

111) New York Times: 13. april 2010.

112) Jin: 22. maj 2010.

113) ICG 2010: 1.

status.¹¹⁴ Kinas svære balancegang består i ikke at ødelægge forholdet til USA, det internationale samfund og Iran på samme tid.¹¹⁵ Beijing står derfor i et dilemma.¹¹⁶

Grundlæggende må det siges, at Kinas interesser i Iran består af mere end de økonomiske og energimæssige aftaler, som blev gennemgået i første del af analysen. Et stærkt bilateralt kinesisk-iransk forhold er med til at balancere USA's dominans i Mellemøsten, og her ser Kina Irans indflydelse som et værktøj til at styrke Kinas politiske, økonomiske og strategiske agenda i regionen.¹¹⁷

Det ændrer dog ikke på at den generelle holdning i ekspertmiljøet er, at Kinas forhold til Iran balancerer USA's indflydelse, men at dette ikke er den dominerende faktor i Kinas relationer til Iran.¹¹⁸

Opsummering

Underspørgsmålet for denne del af analysen lød: *I hvor høj grad er en balancering af USA's magt en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?* Med baggrund i ovenstående analyse er svaret, at Kina i en vis grad bruger Iran til at balancere USA's magt i Mellemøsten, om end balancering af USA's magt måske ikke er en lige så væsentlig faktor i Kinas forhold til Iran som de økonomiske og energimæssige aspekter.

Kinas internationale image

*The Iranian nuclear issue is testing Beijing's wisdom, its responsibility as a major global power, and ultimately its ability to balance its domestic and global interests.*¹¹⁹

SHEN DINGLI

PROFESSOR OG LEDER AF CENTER FOR AMERICAN STUDIES, FUDAN UNIVERSITY

Spørgsmålet i indledningen var:

- *I hvor høj grad er Kinas internationale image en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?*

Der er en vis forståelse for Irans situation i Beijing, idet Kina alt for godt kender til rollen som en form for slyngelstat. En kinesisk ekspert vurderer, at Iran føler sig trådt på og intimideret på

114) Zambelis 2010b: 12. Der er ifølge Zambelis ingen indikationer på, at Kina vil forsøge at ændre på USA's ubestridte rolle som den militære garant i Den Persiske Golf, jf. Zambelis 2010b: 14.

115) Swaine 2010: 4; Brookings: 9. juli 2010.

116) Det er forfatterens vurdering, at dette dilemma vil blive sværere at håndtere for Beijing, hvis den nuværende situation - hvor Iran ikke gør markante indrømmelser - fortsætter.

117) ICG 2010: 8-9

118) Anonym kilde 2, 2010; ICG 2010: 5; Shen 2006: 58; Brookings: 9. juli 2010.

119) Shen 2006: 64.

samme måde, som Kina oplevede det i 1999 efter den amerikanske fejlbombning af den kinesiske ambassade i Beograd.¹²⁰

Fra vestlig side er der dog ikke den store forståelse for Beijings bløde tilgang til Iran. En vestlig diplomat mener, at Kina skal drages mere til ansvar af det internationale samfund i forhold til det overordnet set manglende indhold i Beijings udtalelser. Men som han siger: "China is benefitting from events in North Korea and Iran, so it will not change stance."¹²¹

En amerikansk ekspert har en meget kontant analyse af Kinas forhold til Iran og følgerne for Kinas image: "On Iran, China increasingly seems to be the odd man out."¹²² Beijing har dog også et hensyn at tage til ikke-vestlige lande – særligt dem i den uudviklede verden – som kan være en faktor i Kinas forsøg på at balancere USA's og Vestens indflydelse som helhed.¹²³ Ved at gå imod Vesten på visse områder får Kina goodwill og et positivt image i den del af verden, som ikke er Vesten venligt stemt.

En kommentator i den statskontrollerede avis China Daily beskriver det dilemma, Beijing står over for, således: "On the one hand, China has important business and strategic interests with Iran. On the other, as a permanent member of the UN Security Council, it has to act as a responsible power to maintain world peace and security."¹²⁴

Kinas ansvar

Derudover er der interessante generelle forandringer i Kinas internationale image. Det skyldes, at Kina egentlig gerne vil spille en større politisk rolle i verden på længere sigt, men i øjeblikket ser det ud til, at Kina er interesseret i at øge sin indflydelse uden at øge sit ansvarsområde, særligt når det, der anses som værende ansvarligt, bliver dikteret Kina af Vesten.¹²⁵

Kinas strategi for Mellemøsten er drevet af flere forskellige betragtninger, hvor et element i dette naturligt er Kinas overordnede internationale strategi om at påvise landets fredelige udvikling på vejen til at blive en større magt.¹²⁶ Kinas aktive involvering i forhandlingerne om Irans atomprogram kan ses som et led i denne strategi, idet Kina kan demonstrere sin vilje til at agere som en ansvarlig stormagt.¹²⁷

120) Anonym kilde 2, 2010.

121) Anonym kilde 6, 2010.

122) Alterman 2009.

123) Hjortdal 2011: 15-16. Det afgørende og ubesvarede spørgsmål er, om Kina ønsker at skabe sig et internationalt image, som lever op til vestlige værdier og præferencer, eller om Kina ønsker at erstatte disse med sine egne i et forsøg på at lede den tredje verden.

124) Chu: 26. oktober 2010.

125) Brookings: 9. juli 2010.

126) Jin: 19. april 2010. Mere om debatten om Kinas fredelige opstigning her: Mearsheimer 2006: 160-162; Roy 1996: 758-771; State Council 2009: 1-2.

127) Jin: 19. april 2010.

Internationale forpligtelser er vigtige for Kina.¹²⁸ En kinesisk forsker erkender, at forholdet til Iran er en yderst udfordrende situation for Kina. Det forholder sig sådan, at Kina virkelig gerne vil påtage sig et større ansvar i forhold til Iran for at matche forventningerne til et permanent medlem af Sikkerhedsrådet, men det er umuligt for den kinesiske forsker at se, hvordan det kan lade sig gøre.¹²⁹ Når det er sagt, er USA yderst tilfreds med, at Kina accepterede den fjerde runde af sanktioner, og det har helt sikkert forbedret Kinas renommé i USA og internationalt.¹³⁰

Den ubekendte faktor, der har potentiale til at påvirke Kinas internationale image markant, er Irans atomvåbenkapacitet. Hvis Teheran overskrider tærsklen og bliver en reel atommagt, vil Kinas ry lide stor overlast, da Beijing vil blive beskyldt for ikke at have gjort nok for at forhindre dette.¹³¹ Kinas opbakning til nye sanktioner skal derfor ses i lyset af en stor kinesisk frustration over Teheran og i lyset af, at Kina ønsker at udvise globalt lederskab i takt med sin voksende finansielle og diplomatiske styrke: "China hopes that this method will show Iran that China has principles and is a responsible major nation," siger en kinesisk forsker.¹³²

Selvfølgelig håbede Iran, at Kina ville afvise sanktionerne, men det var ikke sandsynligt ifølge den kinesiske forsker Zhu Weile (der også antyder, at Iran var advaret om Kinas beslutning). Zhu kalder det: "The best possible outcome for Beijing, balancing its relationship with Iran and its desire to be seen as a mature international stakeholder."¹³³

Dette kan samlet set åbne for et øget spillerum for USA. Hvis Obama kan skyde skylden for det næste forhandlingssammenbrud entydigt over på Iran, vil det lægge et betydeligt pres på Kina for at acceptere en femte runde af sanktioner. Det er dog tvivlsomt, om en potentiel femte runde af sanktioner vil bidrage med noget substantielt nyt, der kan forhindre iranske atomvåben.

Opsummering

Underspørgsmålet for denne del af analysen lød: *I hvor høj grad er Kinas internationale image en afgørende faktor i Kinas forhold til Iran?* Med baggrund i ovenstående analyse er svaret, at Kina i høj grad har taget hensyn til landets internationale image i håndteringen af Iran.

128) Anonym kilde 3, 2010.

129) Anonym kilde 2, 2010.

130) Anonym kilde 7, 2010.

131) Swaine 2010: 3.

132) Associated Press: 10. juni 2010. Bemærk, at forskeren siger, at Kina vil vise sig som ansvarlig magt over for Iran. Det er naturligvis ikke det, der er pointen, men i stedet, at Kina vil vise sig som ansvarlig magt over for det internationale samfund, anført af Vesten.

133) Associated Press: 10. juni 2010. I stedet har Ahmedinejad rettet sin vrede mod Rusland.

Konklusion

On this issue, as on so many others of critical importance to the West, Beijing pursues its own distinctive set of interests as a very independent, cautious, and non-democratic nation with both growing international influence and a strong suspicion of Western (and especially U.S.) motives in many areas.¹³⁴

MICHAEL SWAINE
SENIOR ASSOCIATE, CARNEGIE ENDOWMENT

Research paperets overordnede spørgsmål, som blev formuleret indledningsvist, var:

- Hvilke interesser er afgørende for Kinas politik i forhold til Iran med udgangspunkt i den aktuelle situation i forbindelse med Irans atomprogram?

Spørgsmålet kan ikke besvares i en enkelt sætning, men svaret vil fremgå nedenfor. Som det afspejlede sig i analysen, er energi og økonomi for det første vigtige elementer i Kinas forhold til Iran. Det skyldes, at Kina får adgang til et større økonomisk og energimæssigt marked ved at have tætte relationer til Iran, da andre lande i regionen tilbyder Kina fordelagtige aftaler i forsøget på at trække Kina væk fra Iran. For det andet er det tydeligt, at Kina benytter Iran til at balancere USA's magt på flere fronter, men at det er en svær balancegang for Beijing, da forholdet til USA ikke må sættes på spil på grund af det kinesisk-iranske forhold. For det tredje er Kinas internationale image en faktor, der er væsentlig for Beijings håndtering af Iran. Kina ønsker at fremstå som en ansvarlig stormagt, men finder det alligevel vanskeligt i forhold til den konkrete situation, fordi der er meget at vinde for Kina ved at bibeholde de nuværende relationer med Iran. Samtidig kan Beijing opnå støtte fra lande i den tredje verden ved at gå imod Vestens Iranpolitik.

Kinas intelligente strategi og dens konsekvenser for Vesten

Analysen indikerer, at Kinas forhold til Iran i virkeligheden skal ses i en større mellemøstlig kontekst, og at Kinas Iranpolitik i virkeligheden ikke er specielt Irancentreret, men i stedet er orienteret mod Mellemøsten generelt og i nogen grad relaterer sig til USA.

Ekspertter argumenterer for, at Kina har en interesse i at trække Iranproblemet i langdrag, så Beijing kan drage fordel af usikkerheden og ikke bliver tvunget til at træffe beslutninger.¹³⁵ Kinas "delay and weaken"-strategi på sanktionsområdet fungerer på den måde, at Beijing fokuserer meget på en diplomatisk løsning og på forhandlinger, hvilket giver Kina maksimalt udbytte i forhold til både Vesten og Iran.¹³⁶ Kinas strategi er intelligent og går ud på aldrig at afvise at gå med på Vestens idéer, men heller aldrig at sige ubetinget ja. Kina vil have indflydelse på begge parter.¹³⁷

134) Swaine 2010: 11.

135) Brookings: 9. juli 2010.

136) ICG 2010: 14

137) Walt: 13. april 2010. Walt kalder dette for realisme version 1.01.

Som tidligere nævnt udtaler kinesiske kilder, at Kinas handel og interesse i Iran medfører, at andre lande i regionen bliver mere interesserede i Kina.¹³⁸ Det resulterer i, at Kina får adgang til nye markeder i Mellemøsten, der gavner Kinas økonomi og energijmport. Dette kan forklare, hvorfor Kina f.eks. er interesseret i Iran frem for Saudi-Arabien. I det perspektiv er den kinesiske tilgang til Iran en strategi for hele Mellemøsten.¹³⁹

Der er derfor tale om en intelligent kinesisk strategi, der næppe har været gennemtænkt fra starten, men som er blevet formuleret undervejs. Resultatet er en situation, hvor Kina opnår mange fordele, både økonomisk og på energiområdet. Samtidig balanceres USA's magt, ved at USA holdes beskæftiget og tvinges til at tære på ressourcerne ved at skulle håndtere den iranske trussel. Og Kinas internationale image er blevet forbedret efter fjerde runde af sanktioner, om end selve forholdet til Iran stadig giver ridser i lakken. Ved at gå imod Vestens Iranpolitik bliver Kinas image dog forbedret i mange tredje verdenslande.

Strategien er forsøgt grafisk illustreret her:

Table 1: Kinas strategi og afvejninger

Analyseobjekt	Fordele	Ulemper
Økonomiske og energimæssige interesser	<ul style="list-style-type: none"> Mere energihandel med andre lande i Mellemøsten. Mere energihandel med USA. Stadig energihandel med Iran. Nye markeder åbner sig i Mellemøsten pga. frygt for Iran. Stadig handel med Iran. 	
Balancering af USA's magt	<ul style="list-style-type: none"> Kina balancerer USA i Mellemøsten og fremmer multipolær verdensorden. Holder USA beskæftiget og trætter supermagten. 	
Kinas internationale image	<ul style="list-style-type: none"> Villighed til at finde løsninger og støtte til sanktioner fremmer Kinas image i Vesten. Ved at undlade fuld støtte til Vestens Iranpolitik forbedres Kinas image i den tredje verden. 	<ul style="list-style-type: none"> Hele situationen skader Kinas image i Vesten.

Kort sagt handler Kinas forhold til Iran som minimum om hele regionen og er dermed en generel kinesisk strategi for Mellemøsten. Strategien er en resultatmæssig succes, men vil blive sværere at håndtere fremadrettet, hvis Kina tvinges til at vælge imellem Iran og USA, og hvis Kinas image lider for stor overlast, ved at landet fortsætter som hidtil.

138) Anonym kilde 3, 2010.

139) En diplomat siger, at Iran ikke burde være vigtigere end Saudi-Arabien for Kina, idet Saudi-Arabien leverer mere energi til Kina, samtidig med at landet ikke skaber de samme problemer for Kina. Derfor må der være et strategisk element i Kinas støtte til Iran, jf. anonym kilde 3, 2010.

Dette har konsekvenser for Vesten, der ikke skal gøre sig forhåbninger om at få Kina til at bakke op om en hård kurs over for Iran, heller ikke selvom Iran fortsætter sit atomprogram. Nationale interesser på energi- og økonomiområdet samt ønsket om at balancere USA's magt vil også fremover veje tungere end Kinas incitament til at forhindre Iran i at få atomvåben.

Litteratur

- AFP (4. august 2010), "Beijing defends business ties with Tehran", lokaliseret den 5. november 2010 på <http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5jVovoPC44zw03eCo-EghZE5qJNNJQ>.
- Alfoneh, Ali (16. juli 2010), "What Would Really Work to Stop Iran's March to Nukes", Fox News Commentary, lokaliseret den 5. november 2010 på <http://www.aei.org/article/102306>.
- Alfoneh, Ali (2010), "The Revolutionary Guards' Looting of Iran's Economy", *Middle Eastern Outlook*, No. 3, June 2010, lokaliseret den 5. november 2010 på <http://www.aei.org/docLib/03-MEO-2010-g.pdf>.
- Alterman, Jon B. (2009), "China's Hard Choices on Iran", CSIS Middle East Notes and Comment, lokaliseret den 10. november 2010 på http://csis.org/files/publication/1009_MENC.pdf.
- Associated Press (10. juni 2010), "China reverses stance with Iran sanctions support", lokaliseret den 5. november 2010 på <http://www.middletownjournal.com/news/nation-world-news/china-reverses-stance-with-iran-sanctions-support-755094.html>.
- Brookings (9. juli 2010), "Beyond Sanctions: Russia, China and Iran Workshop", Brookings Events Summary, lokaliseret den 5. november 2010 på http://www.brookings.edu/events/2010/0709_sanctions.aspx.
- Chang, Parris (2008), "China's Policy Toward Iran: Arms for Oil?", *China Brief*, 8:21.
- Chen, Weihua (12. april 2010), "Pursuing tougher, meaningless sanctions", China Daily, lokaliseret den 5. november 2010 på http://www2.chinadaily.com.cn/opinion/2010-04/12/content_9713454.htm.
- Chu, Zhaogen (26. oktober 2010), "Sanctions on Iran, dilemma for China", China Daily paper edition, p. 9.
- Downs, Erica (30. juli 2009), "Beijing's Tehran Temptation", *Foreign Policy*, lokaliseret den 10. november 2010 på http://www.foreignpolicy.com/articles/2009/07/30/chinas_tehran_temptation.
- Global Times (13. august 2010), "Cracked front on sanctions over Iran", leder, lokaliseret den 5. november 2010 på <http://opinion.globaltimes.cn/editorial/2010-08/563036.html>.
- Hachigan, Nina og Peng Yuan (2010), "The US-China Expectations Gap: An Exchange", *Survival*, 52:4, pp. 67-86.
- Hjorddal, Magnus (udkommer 2011), *Kina i FN's fredsbevarende operationer: Udvikling, motiver og Danmarks muligheder*, København: Forsvarsakademiets Forlag.
- Houndshell, Blake (9. februar 2010), "China is now Iran's top trading partner", Foreign Policy Blog, lokaliseret den 5. november 2010 på http://blog.foreignpolicy.com/posts/2010/02/09/china_is_now_irans_top_trading_partner.

- ICG, International Crisis Group (2010), *The Iran Nuclear Issue: The View from Beijing*, Beijing/Brussels: International Crisis Group.
- IEA, International Energy Agency (2010), *World Energy Outlook 2010*, Paris: IEA.
- Information (9. november 2010), "Kina på powershopping i den globale olieindustri", lokaliseret den 10. november 2010 på <http://www.information.dk/250365>.
- Jakobsen, Peter Viggo (2007), "Coercive Diplomacy", i *Contemporary Security Studies*, Alan Collins (red.), Oxford: Oxford University Press, pp. 225-247.
- Jakobson, Linda og Dean Knox (2010), *New Foreign Policy Actors in China*, SIPRI Policy Paper No. 26.
- Jane's Islamic Affairs Analyst (1. juli 2010), "Tehran's spin on new round of sanctions", *Jane's Islamic Affairs Analyst*, Jane's Information Group.
- Jin, Liangxiang (7. marts 2010), "What's gone wrong with Sino-Western coordination on Iran", China.org, lokaliseret den 5. november 2010 på http://www.china.org.cn/opinion/2010-03/07/content_19549345.htm.
- Jin, Liangxiang (19. april 2010), "China's Middle East Policy is not determined by oil", China.org, lokaliseret den 5. november 2010 på http://www.china.org.cn/opinion/2010-04/19/content_19853288.htm.
- Jin, Liangxiang (22. maj 2010), "Sanctions will complicate Iran nuclear issue", China.org, lokaliseret den 5. november 2010 på http://www.china.org.cn/opinion/2010-05/22/content_20096064.htm.
- LeVine, Steve (24. maj 2010), "China's calculus in sanctions deal on Iran: oil", Foreign Policy Blog, lokaliseret den 5. november 2010 på http://oilandglory.foreignpolicy.com/posts/2010/05/24/chinas_calculus_in_sanctions_deal_on_iran_oil.
- Lin, Christina Y. (2009), "China's Persian Gulf Strategy: Israel and a Nuclearizing Iran 2009", *China Brief*, 9:21, pp. 5-8.
- Liu, Zhenmin (2010), "Advancing the International Process of Nuclear Disarmament and Nuclear Non-Proliferation and Ensuring that Nuclear Energy Benefits Humankind", *Qiushi*, 2:4, October 2010, pp. 159-165.
- Mearsheimer, John J. (2006), "China's Unpeaceful Rise", *Current History*, Vol. 105, No. 609, pp. 160-162.
- New York Times (13. april 2010), "Obama Vows Fresh Proliferation Push as Summit Ends", lokaliseret den 5. november 2010 på http://www.nytimes.com/2010/04/14/world/14summit.html?_r=1.
- New York Times (5. april 2010), "Excerpts From Obama Interview", lokaliseret den 5. november 2010 på http://www.nytimes.com/2010/04/06/world/06armstext.html?_r=1&pagewanted=print.

- Pollack, Kenneth M. (2010), "Pariahs in Tehran", *National Interest*, Nov/Dec 2010, Issue 110, pp. 42-52.
- Rahigh-Aghsan, Ali og Peter Viggo Jakobsen (2010), "The Rise of Iran: How Durable, How Dangerous?", *The Middle East Journal*, Autumn 2010, 64:4, pp. 559-573.
- Reuters (11. oktober 2010), "China's CNOOC tests U.S. with Chesapeake shale deal", lokaliseret den 10. november 2010 på <http://www.msnbc.msn.com/id/39610043/ns/business/>.
- Roy, Denny (1996), "The 'China Threat' Issue: Major Arguments", *Asian Survey*, vol. 36, No. 8, pp. 758-771.
- Shen, Dingli (2006), "Iran's Nuclear Ambitions Test China's Wisdom", *Washington Quarterly*, 29:2, pp. 55-66.
- Simpson Jr., George L. (2010), "Russian and Chinese Support for Tehran", *Middle East Quarterly*, Spring 2010, 17:2, pp. 63-72.
- State Council (2009), *China's National Defense in 2008*, Information Office of the State Council of the People's Republic of China, Beijing: Foreign Languages Press.
- Swaine, Michael D. (2010), "Beijing's Tightrope Walk on Iran", *China Leadership Monitor*, No. 33.
- Time Magazine (26. maj 2010), "What did China Get for Backing Iran Sanctions?", lokaliseret den 5. november 2010 på <http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1992029,00.html>.
- Times Online (4. april 2010), "Israel pressures China to back Tehran sanctions", lokaliseret den 5. november 2010 på http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/middle_east/article7086688.ece.
- Wall Street Journal (21. december 2010), "New U.S. Sanctions Hit Iran Guard, Shipper", lokaliseret den 22. december 2010 på <http://online.wsj.com/article/SB10001424052748704118504576034000903118500.html>.
- Udenrigsministeriet (2010), "Regeringens sikkerhedspolitiske redegørelse 2010 af 12/5 2010", lokaliseret den 5. november 2010 på <http://www.ft.dk/samling/20091/redegørelse/r14/skriftlig/844937/index.htm>.
- Walt, Stephen M. (1985), "Alliance Formation and the Balance of World Power", *International Security*, 9:4, pp. 3-43.
- Walt, Stephen M. (13. april 2010), "I'll believe it when I see it", Foreign Policy Blog, lokaliseret den 5. november 2010 på http://walt.foreignpolicy.com/posts/2010/04/13/ill_believe_it_when_i_see_it.
- Waltz, Kenneth N. (1979), *Theory of International Politics*, New York: McGraw-Hill.
- Wendt, Alexander (1992), "Anarchy is what States make of it: The Social Construction of Power Politics", *International Organization*, 46:2, pp. 391-425.

Xinhua (8. november 2010), "China, Oman vow to enhance cooperation, friendship", lokaliseret den 10. november 2010 på http://www.gov.cn/misc/2010-11/08/content_1740953.htm.

Zambelis, Chris (2010a), "Shifting Sands in the Gulf: The Iran Calculus in China-Saudi Arabia Relations", *China Brief*, 10:10, pp. 4-7.

Zambelis, Chris (2010b), "Bloc Politics in the Persian Gulf: China's Multilateral Engagement with the Gulf Cooperation Council", *China Brief*, 10:19, pp. 12-15.

Herudover er der foretaget en række samtaler og interviews.